

Broder Lorens budskap

Av Koen De Meester, karmelit

Broder Lorens av Uppståndelsen (1614–1691) var lekbroder i de oskodda karmelit-brödernas kloster i Paris, vilket numera hyser l'Institut Catholique. Han arbetade huvudsakligen i köket och, under senare år, i skomakeriet, men han koncentrerade hela sin andliga strävan på att förverkliga ett liv i Guds närvaro, en närvaro som han också utstrålade. Lärda män ur prästerskapet (vi behöver bara nämna Fénelon) besökte honom och värdesatte hans i högsta grad praktiskt inriktade ord. Stundom skrev Lorens ner sina tankar och råd på papper. Efter hans död rönt hans biografi och skrifter stor framgång, i synnerhet i utlandet och bland våra protestantiska och anglikanska bröder. Broder Lorens citeras ofta av dem som en av det andliga livets "klassiker".

Vilket budskap skulle Broder Lorens kunna förmedla till oss i dag, inte som teoretiker, men som en verkligt praktisk rådgivare och som en broder, angelägen om vårt väl?

Den stora gåvan

Till oss rastlösa människor, som är mer fascinerade av ytan än av djupet, kommer denne totalt gudshängivne och stilla brinnande man och ber oss att inte missa Närvaron *par excellence* utan att vi märker det. Förrän vi själva älskar är vi älskade! Det finns "oändligt stora skatter" att ta emot, säger han oss, men "vi binder Guds händer"! Den stora levande verkligheten vill vara källan till liv och mening för oss, men "vi hejdar ofta denna ström genom att vi underskattar den" (s 55). Låt oss öppna våra ögon – allt gott kommer då samtidigt att tillfalla oss! "Guds närvaro, det är ju det, efter vad jag tror, som hela det andliga livet går ut på, och jag tror att om man övar sig rätt i detta, då blir man andlig på kort tid... Om jag vore predikant, skulle jag inte predika något annat än övningen i att leva i Guds närvaro, och om jag vore andlig ledare, skulle jag anbefalla den till var och en, så nödvändig och till och med lätt tror jag att den är" (s 62).

Metoden utan metod

Förvisso är detta "praktik" i praktiken! Man måste ta emot den dialog som erbjuds och träda i kontakt, i annat fall har den älskande erbjudit sin gåva förgäves... Men vad som frapperar i Broder Lorens undervisning, denne ointellektuelles som inte alls vill veta av metoder och finesser, det är att han skalar bort höljet omkring kärnan, blottlägger det väsentliga, går rakt mot målet. Det är detta som förskaffat honom sympati från så många människor, vars levnadssätt eller konkreta situation gör att de lever oregelbundet och utlämnade åt det oförutsedda, utan bestämda tider eller regelbundna pauser. Broder Lorens erbjuder en demokratisering och universalisering av sökandet efter Gud. En "övning" som vi måste upprätthålla – på samma sätt som vi måste andas för att leva – men "med helig frihet... utan att bekymra oss eller oroa oss" (s 64). "Det är inte nödvändigt att alltid vara i kyrkan för att vara hos Gud", skriver han till en lekvinna,

som han råder att ”ofta” dra sig tillbaka till sitt ”hjärta” för att där ”umgås med honom” (s 72). ”Öva inget tvång på er själv genom särskilda regler eller fromhetsövningar”, säger han till henne, ”vänj er så småningom vid... att offra ert hjärta till honom då och då under dagens lopp, mitt under era arbetsuppgifter, ja, i varje ögonblick om ni kan”. Vi lägger märke till utvecklingen i denne skicklige lärares ord. Det är inte nödvändigt att öppet visa detta sökande efter Gud, ”ingen kan märka något av detta” (s 67). Men framför allt bör man inte säga att detta inte är något för oss: ”Var och en är i stånd till dessa förtroliga samtal med Gud, somliga mer och andra mindre. Han vet vad vi förmår” (s 72). Och ex-soldaten erbjuder sin metod-utan-metod till en militär (s 67). Lorens förlägger aldrig bönen och det konkreta livet till skilda områden; han vill främja deras samband.

Vad som får hans auktoritet att göra sig alltmer gällande är att han talar med sakkunskap om den dagliga slentrianen. Lorens är ”framför allt den dagliga pliktuppfyllelsens, det oansenliga livets och det uttråkande arbetets mystiker”. Det är en köksbroder som talar, någon som är förtrogen med stressen och uppjagningen man kan känna när tiden inte tycks räcka till, med matgästernas missnöje och brist på erkänsla, med enformigheten och tröttheten, oordningen som måste åtgärdas och den ständiga disken. Det är från denna utgångspunkt – och, det måste också sägas, utifrån hans långa nattliga stunder av tystnad inför Guds ansikte – som han inbjuder oss att skapa oss stunder av inåtvändhet och gudsnärvaro och så dra nytta av de talrika ”döda” stunderna under dagens lopp. Det kan man göra vare sig man i dag har en lägenhet på Rue Vaugirard eller arbetar i köket i den restaurang som ligger på karmeliternas gamla område eller sitter på tunnelbanan under klosterträdgården. Man kan göra det vare sig man är lärare eller student vid de framstående institut som nu finns i Lorens hus eller sitter framför en dator på ett pariskontor eller sitter vid ratten på gatorna med deras oräkneliga röda ljus och deras tusentals ansikten som vart och ett tillhör ett Guds barn.

Närvarons pedagog

Om Lorens anpassar sina råd till alla omständigheter, så består den smidighet han förespråkar framför allt i att vilja ”lära sig yrket” (s 74). ”Övningen” blir aldrig ”naturlig” (s 78) om man inte ”drar sig tillbaka i sitt inre till Gud” (s 58), om man inte ”ofta under dagens lopp upprepar dessa små akter av tillbedjan i det inre” (s 67) och åter ägnar Gud ”denna inre blick” (s 53). Väl medveten om den troendes skepsis, lärjungens tröghet och om hur ”ostadig” vår ande är (s 69), gör oss vår realistiske skomakare uppmärksamma på att man ”måste gå igenom en svår början” (s 83). ”I början tror man ofta att det är förspild tid” och man känner ”motvilja” (s 65). Man måste alltså gripa sig verket an med beslutsamhet: ”Fatta redan nu ett heligt och fast beslut” (s 62), ”framhärda ståndaktigt i detta beslut ända fram till döden och trots alla svårigheter” (s 65). ”Ni kan vara säkra på att snart få se verkningarna” (s 63). Man blir ”andlig på kort tid” (s 62). ”De som har andens vind i seglen flyger fram, även när de sover” (s 56)! Lorens har lärt sig att ”återkalla” sin uppmärksamhet till Gud (s 69) – så småningom erfar han hur Gud själv återkallar hans uppmärksamhet (s 54). Han sammanfattar vägen: ”Om man troget övar sig att leva i denna Guds närvaro, även om det är en smula svårt i början, har det på ett hemlighetsfullt sätt underbara verkningar i själen. Det drar Guds nåd i överflöd till själen och leder henne omärkligt till denna enkla blick, till detta kärleksfulla skådande av Gud,

närvarande överallt, och detta är det heligaste, sannaste, lättaste och mest fruktbara sättet att be" (s 52). Allt blir "en bro" som leder till Gud (s 98).

Vi känner till invändningarna: allt detta är bra för de andra men inte för mig, jag är alltför bunden vid det jordiska. Kristus, som "kommit för att kalla syndare" (Matt 9:13), skulle han då inte vara vår befriare? Att be om befrielse, bekänna försummelsen, längta efter att få vända tillbaka, kan utmärkt väl öppna dialogen på nytt – om man äger den gamle broderns humor: "När jag inser att jag har felat, bejakar jag detta faktum och säger: Det är som det brukar med mig, det är det enda jag kan göra" (s 92–93). "Jag kommer alltid att handla så, om du låter mig hållas. Det är din sak att hindra mig från att falla" (s 89–90). Om han inte levt två århundraden före henne, skulle man kunna säga att den tonvikt Lorens lägger vid den barmhärtiga Kärleken och även vid vardagens allra enklaste ting (jfr t ex s. 92, 95, 97,98), ibland vore lånad från Thérèse, hans lilla syster i Lisieux.

"Vid Herrens bord"

"Jag kan redan nu förutsäga att ni kommer att säga till mig att det är mycket lätt för mig, då jag ju får äta och dricka vid Herrens bord" (s75), säger vår köksbroder. Och hur kan man förneka det? Det är bara det att bordet är tillräckligt långt för att rymma alla; det är de inbjudna sak att överväga sina ursäkter (jfr Luk 14: 15–24).

Det står klart att Lorens av Uppståndelsen är ett ganska ovanligt vittne om vilken betydelse den omvälvande och livgivande erfarenheten av Guds närvaro kan ha i en människas liv. Man kan se det av dessa sidor. Men Lorens är övertygad om att denna erfarenhet inte är reserverad för honom ensam, så låt oss uppmärksamt lyssna till honom: "Ibland blir själen till och med till en enda akt som inte upphör, ty hon fortsätter alltid att ständigt öva denna gudomliga närvaro. Jag vet att man finner få människor som uppnår detta, det är en nåd som Gud endast ger åt några utvalda själar. I sista hand är nämligen denna enkla blick en gåva av hans givmilda hand. Men till tröst för dem som vill ägna sig åt denna övning, vill jag säga att han vanligen ger den till själar som gör sig beredda. Och om han inte ger den, kan man åtminstone med hjälp av hans vanliga nåd genom övningen att leva i Guds närvaro uppnå en bönen metod och ett tillstånd av bön som är mycket nära detta enkla skådande" (s53). Som är *mycket nära* detta skådande...

Lorens glömmer inte den långa väg som han, inte utan möda, tillryggalagt. "Under hela denna tid kom jag ofta på fall, men jag reste mig genast upp" (s 58). Lika litet är han ovetande om det krav Gud ställer: "Det fordras att hjärtat är tomt på allt annat" (s 62). Det vill säga att det, genom den gudomliga barmhärtighetens förtärande eld, måste komma till stånd "en stor renhet i levernet" (s 51). Guds närvaro brukar just skapa denna känslighet i oss för Herrens konkreta önskan, som Lorens definierar som "att inte göra något, att inte säga något och att inte tänka något som kan misshaga honom" (s 54, 58, 83). Se där vart "övningen" borde leda! Men Jesus, den store bedjaren, visar på dess effekt: "Saliga de renhjärtade, de skall se Gud" (Matt 5:8).

Det finns i denna värld, på ensliga platser, människor som har svarat på en kallelse från Herren att, i Kyrkans sköte, göra sina liv till en liten, ständigt levande låga som aktar på hans Närvaro. Men de finns även i det aktiva livet, i familjerna och mitt bland människorna – som små ljus som lyser upp en stad.

En ekumenisk närvaro

Med tanke på Broder Lorens utstrålning utanför katolska kyrkan, lämnar vi gärna ordet åt en protestantisk broder för att framhäva hans ekumeniska betydelse: ”En överblick över de olika utgåvorna bevisar att Broder Lorens har kunnat väcka intresse bland de olika kristna konfessionerna. Med sin erfarenhet av Guds närvaro når han bortom konfessionsgränserna då han framhåller en sanning som utmärker såväl den katolska som den protestantiska kristenheten, samtidigt som hans karmelitiska bakgrund inte kan sopas undan. Han levde på 1600-talet, då ingen ännu talade om ekumenik, men han bar bud om en kristendom som överskrider alla konfessionsgränser” (Ur Walter Nigg, *Der verborgene Glanz, oder die paradoxale Lobpreisung*).

En lycklig man

Om man skulle söka ett ord för att beskriva den lycka som Guds närvaro efterlämnat i honom, kunde man kanske använda adjektivet lycklig (*content*, förnöjd, i det franska originalet), med vilket han två månader före sin död sammanfattade sitt goda humör: ”Jag blir allt *lyckligare*. Alla lider och jag, som borde öva sträng botgöring, får erfara en så stor och oavslutlig glädje att jag knappt kan dämpa den” (s.79). ”Många gånger har jag varit nära döden, och jag tror aldrig att jag varit så *lycklig* som då” (s 83).

Broder Lorens är en man i balans, han är helgjuten, en klippa, en stabil och fri människa, som har funnit sin enkelhet, sin harmoni och sin dynamik i Guds närvaro, källan till hans tysta utstrålning. Därför att han andas i Gud, andas han Gud. ”Eftersom han sedan länge endast hade betraktat den Evige, hade han blivit evig liksom han”, säger hans levnadstecknare de Beaufort (s 110). Hans blick blir upplyst genom att överallt känna igen Guds närvaro, som han redan märker där den brinner i djupet av hans hjärta. Tro och erfarenhet smälter samman och öppnar för honom detta enhetliga skådande, där allt blir stort, vackert, fascinerande, oväntat, därför att det är en Återspeglning och ett Återkallande. Även de små tingen gömmer på en hemlighet, utsäger ett budskap, är platsen för ett Möte.

Skulle inte, i grund och botten, den djupaste meningen med Lorens vittnesbörd vara att visa oss hur Guds närvaro kan skänka fullhet, lycka och fruktbarhet åt någons liv, någon som är helt liten, helt fördold, en tredje rangens människa? Något av Nasaret i Paris! Liksom hos bysnickaren och hans hustru, de som så väl förstod att lyssna och att svara ”ja”, och som liksom inte kunde tro sina ögons vittnesbörd när Gud ville vara så nära människorna, för alltid.

(Sidreferenserna hänvisar till 2008 års upplaga.)